

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:

Egy öt-hasábos petit sor egyszeri megjelenéséért 6 kr. 3-szori 5 kr., 10 szeriért 4 kr. fizetendő. — Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécssett házhöz küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombat-on. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

Szerkesztői iroda:

Ferencciek utcája 22.sz. I. emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauborn Antal úr a városi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Fesztl Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:

Taizs Mihály nyomdájában Majláth-tér 2. szám alatt.

Borászati értekezlet Pécsen.

— Ápril 10. —
Mult számunkban kifejezett azon aggodalmunk, mely szerint az előértekezlet meg nem tartása s a meghívásoknak nem a kellő körre való kiterjesztése a kormánybiztos jelenlétében tartandó értekezleten az egyetemes vélemény és nézetkifejtésére hátrányos kihatással lesz — beigazodott. Mintegy 70—80 bortermelőt láttunk együtt a város házában közgyűlési nagyteremben, kik közül azonban csak 5—6 szót érdemlegesen a tárghyoz. Voltak ott többen, kik egy előértekezletet, mint gyakorlati borászok talán nem egy jó eszmével járultak volna a feltett kérdések megfjtéséhez, míg így feszélyből, vagy szerénységéből hallgattak.

Előlegesen megállapított kész feleletekkel kellett volna ott fellépni, s azokat utóbb vita alá bocsájtani.

Az értekezletet a főispán ur nyitotta meg, bemutatván a jelenvoltnak Miklós Gyula kormánybiztos urat, kit éljenzéssel fogadtak. Erre a kormánybiztos ur emelt szót. Beszédében rámutatott a közgazdasági életünkben újabb megindult nagyfontosságú mozgalomra, melynek egyik fő célja: a hazai bortermelés emelése.

Borászataunk — ugymond — eddigéleg nem részesült a kellő figyelemben, mert kiválóképen csak gabonatermelő országok geráituk magunkat. Az e téren támadt hatalmas verseny, a fokozódott igények kényszerítettek, hogy közgazdasági tevékenységüket más téren is, még pedig erőnkül teltetveg kifejtssék.

Boraink általán elterjedt jó hírűve s egyéb kedvező körülmények, haugosan intik a nemzetet, hogy ne maradjon tétlen, hanem komoly szándékkal lépjen a sikra.

Részletezve az e téren való teendőket, felelmiti, hogy a bortermelőknél először is a borok egyenetlenségének megszüntetése, s illetve a borfajoknál vidékenként való megállapítására kell törekedni; a termelő és fogyasztó közti közvetlen érintkezést létesíteni s ez által a nagyobbára nem a legbiztonságosabb utakon eszközöltetnisszokott közvetítést minél kisebb mérvre szorítani. Szóval nekünk ma már nem passzióknak, hanem jelentékeny kereseti forrásnak kell a bortermelés tekintetünk.

Végül kinyilatkoztatja, hogy maga a kormány is e téren a legkiterjedtebb tevékenységet szándékozik kifejtetni s ő maga is épen a kormány megbízásából utazik, hogy az egyes vidékeken adatokat gyűjtsön, melyek aztán mint a hazai bortermelő közvéleménye összefoglalva, a legközelebb tartandó borászati congressus

és a kormány megállapodásaiban irányadóul szolgáljanak. —

Erre felolvastatt az első kérdés: „Hol és kiknek a közvetítésével értékesítette a vidék bortermelvényeit? S mi az oka annak, hogy a vidék bortermelése ez idő szerint oly mérvben nem értékesíthető? Miféle intézkedések életbe léptetése által lehetne a borknak, mint gazdaságunk egyik főterményének értékesítését előmozdítani?”

A kormánybiztos előadja, hogy a bor értékesítésének emelése érdekében Budapestén egy országos pinczeegylet létesítetik, melynek célja leend az ország bortermelőitől bormintákat tartani, mikről törzskönyvek vezetnek, s mikről időnként a külföldi vevők a consulatok utján értesítenek.

Nádossy Kálmán pártolja a pinczeegylet eszméjét s kívánja, hogy minél előbb alkottassék egy orsz. hegyrend íri szabályzat s hogy az egyes nagyobb borvidékek egy állandó központtal alvidékekre osztassanak.

Jeszenszky Zoltán a borfogyasztás eszökkenése okául a nagyon elterjedt sörfogyasztást mondja. Kivánatosnak tartja tehát, hogy az adóztatás tekintetében a bor a sör felett jelentékeny előnyökben részesíttessék, hogy vidékenként állandó borkiállítások létesíttessenek.

Förster Béla a bor értékesítésének egyik nagy akadályát a magas vám és vasúti tarifákat nevezi meg. Kívánja, hogy minél több horvegykeresleti állomások szerveztessenek.

Bubregh Antal a bor és söradózatására vonatkozólag Jeszenszky Zoltán szellemében nyilatkozik. Égető szíkségnek tartja egy a borkereskedés terén előforduló szokott visszaélések korlátozására szolgáló törvény alkotását s oly intézkedéseknek életbe léptetését, melyek a sik szőlők rohamos szaporodásának gátat vetnének.

Záray Károly az első kérdés első részére a hatóságoktól és közlekedési vállalatoktól beszerzett adatok alapján előadja, hogy Pécs-Baranyában a 6 évből meglévő adatok átlaga szerint terem évenként 463,504 hectoliter bort, melyből lezámítja a helyi fogyasztást, marad kivitelre s illetve eladásra 300,739 hect. Ezen mennyiségből 0,2% Szlavóniában, 0,2% Bácsme gyében, 0,5% Tirol, Svaicz, Karintia és Stajerszorgiban, 0,9% pedig más vidékeken lesz értékesítve.

A borok értékesítését jobbra a kereskedők közvetítik. Ilyen van Pécsen 13, a megyében 8. De vannak termelők is,

kik közvetlenül értékesítik boraikat és pedig vagy egyenes összekötés, a rendelés alapján, vagy maguk viszik ki a bort Triestbe, Lübachba, Graecza stb. s ott bocsájtják áruba. Ezen eljárás leginkább a hegyháti és villányvidéki német bortermelőknél divik. Boraink értékesítésének egy másik módja meg az, hogy az illető bortermelő, vagy kereskedő valamely ausztriai tartománybeli városban egy keres máhelyiséget bérel ki s abban egy keres márost fogad, oly feltétel mellett, hogy az abban, semmiféle más ital nem mérhet mint az általa szállítandó bort. Ilyvállalkozók vannak Pécsváradon és Magoeson. Fogyasztási helyeik leginkább Maarburg, Grác és Laibach.

Romania és Szerbia is egy jelentékeny fogyasztója a baranyai bortermelvények-k, melyek azonban nagy részben csak néhány pécsi kereskedő útján és palackozva jutnak oda.

Borászataunk emelése érdekében kívánatosnak tartja, ha az ország legtermékenyebb borvidéke: Baranya-Tolna- és Somogy megyék számára az önadóztatás alapján egy borászati vándortanítói állomás szerveztessenek.

Főispán ur felkéri szót, hogy az előadott statisztikai adatokat írásban adja be, hogy azokat egész terjedelmükben a kormánybiztos ur rendelkezésére adni lehessen. A vándortanítói intézményre vonatkozólag előadott részleteket pedig kéri a gazdasági egyesületek közölni, mint a mely hivatalva van ez irányban a kivitelt megtenni.

A vándortanítói intézményre nézve Bubregh megjegyzi, hogy annak idején ily tanítóik szakzsért kiképzetéséről a kormány gondoskodjék.

A bor értékesítésére fölötté károsan ható boryártás ügye hosszas s az ez ellen támadt általános elkeseredést méltán visszafirkózó eszmecsereit keltett.

Haksch Emil ugy van meggyőződve, hogy nagyon káros volt a kormánynak és törvényhozó nak a boryártás szabatos definitióján fenakadni és emiatt a boryártás és hamisítás ellenes törvény létrejötté eddig is akadályozni, a visszaéléseknek tág teret hagyván fen a bortermelő és nemzeti gazdaság rengeteg kárára — Ha egyébként a kormány szíven hordozza a bortermelés szebb jövőjét akkor a fenálló törvények alapján és keretén belül is megvan anyai törvényes hatalma, hogy a borhamisítást meggátolja és mint más hamisítást és csalást köz fe nyitó uton megtorolja, amde ez nem tör tenik meg, az erre hivatott közegek, kü

lánd törvényesen választottnak kinyilatkoztatják.

„Minden választásoknál figyelem vé tessen az alkalmas és érdemekkel teljes Személyekre.”

„A Királyi Comissionak hatalma által tiltatik, hogy a Tanácsbeliek Restauratiók alkalmosságával külföldre igéreték, könyörgések, gyülekezések, evés, ivás stb. által maguknak vaksokat gyűjtjen merészlejenek. (E két utóbbi intézkedés, ha fenállana — a mai közigazgatásnak sem lenne kárára.)

A 4 §. a takarékoság erényének gyakorlását ajálja a tanácsbelieknek s a város pénzén való „etetés-itatást” szigorúan tiltja.

Az 5 §-ban az adókezelésre vonatkozó intézkedések közt olvassd: „hogy az Adó-szedők a jövedelmek beszédésében szorgalmassok legyenek.” (No ez egy rendelet ma is fenáll csak hogy bunkósabb végél.) Továbbá tiltatik „hogy a számadó és kamarási állások a számadásban tudatlan személyek vagy pedig olyanok által töltsenek be, a kik a maguk mesterségek, vagy kézi munkáik mellett meg hagyatván, a közönségnek sokkal többet használtak volna. Tiltatik, hogy ezen állások betöltésére bárki is, kedve ellenére és pénzbeli büntetés terhe alatt kényszerítessen. Ezen város tehát utasítatik, hogy olyan számadókat és kamarásokat válasszon, a kik több esztendőkre áthatatosan megmaradni hajlandók, a hivatalt önként fel-vállalják, vagy arra hiv szolgálattuk miatt kinevezetnek, nem pedig akarattuk ellen és pénzbeli büntetésnek fenytése alatt arra kénytelenítettek. (Szinte hihetetlen, hogy volt Magyarországon idő, mikor az adóhivatalnokot ügyszólóval kötéllal kellett fogni, míg ma egy díjnoki állásra is 40—60 pályázó jelentkezik. Rövidke 100 év után mily változás!)

Az adókievétési eljárás némileg hasonlított a maihoz. Az adókievítő bizottság az egyes polgárokra megállapította az adót, (csak az ingatlanokra, mert a kereseti s jövedelmi adót akkor még nem ismerték) az adósodó „rajstromba szedte, hogy minden adózó a lejárt fel osztatott Sommát, tudni illik, hogy mennyit és mely

önösen a közvádlok oly annyira nem törődnek a borhamisítás s ezzel elkövetett csalásoknak hivatalból üldözésével, hogy még azon országok ismert és kiderített esetekben, midőn a borhamisítás méreg szerekkel lett eszközölve, sem léptek fel a büntetéseket ellen fenálló hazai törvényeink értelmében, — annál kevésbé elédgedtük meg az ily mérgegi borhamisítók:ak 150 fokkal felsém vett bírságolásával, mivel a morál és a közvélemény ugy kívánja, hogy a tettesek oda kerüljenek a hóvá való, — a börtönbe. (Általános zajos helyeslés.) Ez értelemben kíván feliratot a kormányhoz.

Bubregh Antal teljesen osztja előtte szólnak nézeteit s ő is hangsúlyozza, hogy a borhamisítók ellen a legszigorubb büntenyítő eljárás alkalmaztassék. Miklós Gyula kormánybiztos felolvassa az idevágó törvényjavaslatokat, mely a hamisítók csak pénzbeli bírság s az iparjog elvételeivel való büntetését ezéleazza. — A büntenyítő eljárást ő maga azért nem pártolja ez esetben, akkor maguk a termelők lennének az ellenük nagy részben ellenséges indultal emelkedő kereskedők által sok zaklatásnak kitéve.

Bubregh nem osztja ezen aggályban, mert a hamis feladók ellen a már is fenálló törvényes intézkedést alkalmazhatni.

A boryártást, — mondja a kormánybiztos — nem lehet tiltani, mert nem lehet megállapítani, hogy tulajdonképen, hol kezdődik a boryártás s hol végződik a borjavítás, hanem igen is azt, hogy a gyártott bor ne bocsájtassék természetes bor gyánant a kereskedésbe. Egyébiránt nem tart az ártalmatlan szerekből mesterségesen készített bor concurrentiájától, mert az, ha az illető mindazon vegyi szerekből akarja előállítani, jóval többbe kerül, mint a közönséges természetes bor.

Bubregh az orsz. bortörzse felállítását ajálja. Miklós Gyula előadja, hogy már tétettek lépések ilyenek létesítése érdekében. Ez azonban több ok miatt nem a budapesti áru és értéktözsdevel, hanem a felállítandó orsz. mintapinczével lesz egybekötve. A bortörzsebírság ellenben a rendes törzsebírságnak egy osztálya lesz. —

Sillay többszöri felszólalásában a borhamisítás ellen teendő intézkedéseket sürgeti s kívánja a hegyrendi statutum mielőbbi alkotását.

Szieberth Nándor indítványozza, hogy a jelen értekezlet küldjön ki egy bizottságot egy Baranyamegyére külön alakítandó pinczeegylet alakítására, mert

tárgyolt kelletik nékie fizetni, meglát-hassa. — Hogy reclamatiók volt-e helye, arról hallgat a paragrafus.

Az igazságszolgáltatásra vonatkozó szakasz szinte rövid, de anná magasabb. Van benne egy pár tétel, melyeket nagyon üdvös lenne, a mai igazságszolgáltatási törvényekbe felvenni; pl: „Az Igazságnak kiszolgáltatásában a Pórosi Tanács a leg több figyelmét arra fogja fordítani, hogy a Pórekedő Felek póreiknek hosszabb időre való kiterjedése által koldusságra ne jussanak, főképen pedig a Szegényeknek, Árvaoknak és Özyvegyeknek könyörgő levelei és pörei, a melyeket amugy is minden törvény szerint elől segíteni kell, a többiek előtt figyelemre vé tessenek.

A gonoszok szükség felett ne tartóztattassanak, hanem az elkövetett rossz eszelekedetekhez képest feddettessenek meg. (Itt helyén valónak tartjuk annak felemelítését, hogy a testi fenyítéket tartalmazott ítéletek rendesen minden szombatom délelőt a főteri Szent-Háromság szobra előtt hajtottak végre az illető delinquenseken a vásári népnek nagyobb épülésére. (E bar bari eljárás még a negyvenes években is divott Pécsen, s Kossuth Lajos az 1842 ki „Pesti Hírlap”-jának — gondolom 24-ik számában egy erre vonatkozó pécsi tudósítás alkalmából egy gyönyörű vezércikket irt a testi fenyíték megszüntetése érdekében.)

A 10 §. végén az mondatik „hogy a végrendeletek meghitelezetése végett kiküldött Tanácsbeliek mindenkoron az Ispótyai, vagy a Város Templomnak hasznára valamit kieszközlül i parkodjanak.”

A 11 §. szerint a peres és perenkívüli eljárásoknál a helytartó tanács által meghatározott „jutalmak” vétettek, melyekből, azok a jegyzői hivatalt illették, két harmad rész pedig az aljegyzőnek jutott. (Ez maunapság nem is volna megvetendő accidentia.)

A 15 §-ban elrendeltetik, „hogy nem csak a Közönségnek könnyebbédésére, hanem a tűzbéli veszedelmek ellen való nagyobb bátorságára való nézve is, a Városnak külföldi tájékból levő közutak jó karban megtartassanak, vas ab-

neki a központi pinczeegylet iránt nincs nagy bizalma.

Főispán kijelenti, hogy ezen indítványt a baranyamegyei gazd. egyesületnek fogja előadni.

Jeszenszky Zoltán visszatérve a sikszülők szaporodásának meggátolására azt indítványozza, hogy a most folyó casteri felvételeknél mondassék ki: melyik milyen terület ültethető be szőlővel. Az erre alkalmatlannak talált területeket ne szabadjon szőlővel beültetni. —

A cognac gyártás s az avval összefüggő egyéb kérdésekre nézve a verscezi értekezletnek adott feleleteit fogadták el a jelenvoltnak, mi lényegében a cognac gyártásnak a legkiterjedtebb mérvben nyújtandó adókedvezményekben foglalható össze.

Nádossy Kálmán ezen kedvezményeket a szőlőhulladéknak ipari feldolgozására is kívánja kiterjesztetni. — A sik szőlőkre nézve pedig vettesék ki nagyobb adó, mind a hegyi szőlőre — a Haksch E. által érintett már azon egy indokból is, mert az utóbbiak munkáltatása sokkal költségesebb mint az előbbieké, és keveset teremnek.

Főispán ur erre a következőkben foglalja össze a pécsbaranyai bortermelőknél a hazai borászat emelése érdekében kifejezett óhajait:

Országos pinczeegylet létesítése; hegyrendi szabályzat alkotása; borvidékeknek borfajok szerinti megállapítása; az adóztatásnál a borknak a sör felett nagyobb előnyök nyújtása; a borfogyasztási adónak a bor értéke szerint való megállapítása; a borra nézve a vám- és vasúti tarifák alábbszállítása; horvegykeresleti állomások szervezése; borászati törvény alkotása; a sik szőlők szaporodásának meggátolása; borászati vándortanítók alkalmazása; a borhamisítókak büntenyítő uton való büntetése; a boralkusok ügyének rendezése; a cognacgyártásnak és a szőlőhulladékok ipari feldolgozásának nagy mérvben nyújtandó adókedvezmények. —

Főispán ur ezzel bezárta az értekezletet, köszönetet mondván a kormánybiztosnak a borászat ügyében kifejtett s minket is részeltető nagybecsű tevékenységéért. S végre arra kéri, hogy a kormány előtt a hazai borászatnak általa tanusított buzgó gondozásáért — a pécsbaranyai bortermelők halájanak s közönségeik kifejezje legyen, mire a kormánybiztos ur megleg szavakkal a főispán urat eltette. —

rontos hordók, horgok és legalább 24 bór viúdor bézere tessenek és a város házában tartassanak, s hogy tűznek támadásakor a Város Kapitánya, egy vagy két Előlszólóval azonnal ott legyen és a szíkségeket megrendelje. E végett tehát minden fertály esztendőben a kéményeknek megvizsgálása végett a kémény tisztító Mestert a Fertály-Mesterekkel, az Előlszólókat pedig három választott községbeli taggal a tűz oltására meg rendelt eszközöknek megvizsgálására a Tanács ki fogja nevezni, a kik arról gondoskodni kötelesek lesznek, hogy mindenek, következendőképpen az kémények is jó állapotban tartattassanak és ha kell a szíkséges rendelesek megfjtetődjenek.”

A 16 § a bormérés szabályozza, rendelkezén, hogy a Gyertya szentelő Boldog Asszony- és Pünkösdi napjára eső vásárok alkalmával s a Kántorbójtói napok alatt a bormérésre engedélyt kell váltani. Ily időben a korcsmarosoknak tiltva volt a mai kifejezést szerint „az utczán át bort ki mérni. Az István és Katalin napi vásárokon valamint az év többi idejében minden polgár szabadon mérhet bort. A polgárok ebbeli érdekeinek előmozdítása végett böles logikával az mondatik az említett szakaszban „hogy mindennemű vidéki borknak behordása kémenyen tiltatik, még is azonban oly formán megengedtetik, hogy az olyan behordandó vidéki borknak minden akójától 40 dezsár a Városnak házi tárába lefiztessen.”

A papság és nemcsak szabadon hozzathatják be falusi boraikat. „Ha valamely Polgár vagy Lakos vidéki borknak kereskedés végett való alattomos béhozásában vétetődjék, és olyan bor Contrabandban vétetődjék, és annak ára harmad részben a házi tárban bevitetődjék, egy harmad rész pedig az Ispótyra fordítottasson.” Ezen paragrafust a Helytartó Tanács „jónak és üdvösnek találta” a következőkkel megtoldani: „A Kortsmárosok, a kik a Boroknak megfontásában tapasztaltanak, érdemek szerint megbüntettessenek.”

(Vége köv.)

Közi: Záray.

TÁRCSA.

Pécs szab. kir. város helyhatósági szabályai 100 évvel ezelőt.

„Minekutána ezen Szabad Királyi Péts városa 1780-ik esztendőben fel szabadtatott, és így a többi Szabad Királyi Városok közé telemeltetett volna, az akoron Ó Felsége által kegyelmesen ki küldetett Királyi Comissio ezen Városnak e következőkkel kebelbéli különös Törvényt, vagy is statutumokat szabott.”

Ily bevezetéssel kezdődnek városunknak 100 év előtti helyhatósági szabályai, melyek rövidke 27 szakaszban az egész városi közigazgatás és igazságszolgáltatás zsinormértékű szolgálták. Olyan különös, patriarchalis szellem lengi át e statutumokat. Teljesen eltérően a mai komplikált közigazgatási törvényektől nagy részben olyan erkölcsi intéseket tartalmaznak, melyeknek ma már csak az iskolákban van helyük, s a városi tisztviselőktől olyan magavisletet követelnek, a melyt ma minden tisztességese embertől elvárunk. A közigazgatás vitelére vonatkozó intézkedések nagyon simák és egyszerűek. És mégis alig hisszük, hogy a közigazgatás akkor sokkal rosszabb lett volna, mint ma, midőn anyyi jó és rossz törvény és anyyi köpzett és képesség nélkül való hivatalnok van.

De lássuk a statutum jelentékenyebb paragrafusait egyenként. Érdekes világi-tásban tüntetik fel azok városunk száz évvel ezelőtli lakosságának közszellemét, s köztük nem egy az akkori erkölcsök és szokásokra enged következtetést vonni.

Az első paragrafus istennek van szentelve, mondván: „hogy a Városi Tanács a Városi Plébános Úrtól üdőrül fűdöre a tudósítást bé kívánni tartozik, ha a dít-séretes szándékkal meghatározott Ajtatosok meg tartatnak-é, és főképen a Mes-teremberek által gyakoroltatnak-e? (sic!) A városi tanács tartozik a népnek jó példával elől járulni, minden közönséges és az Úrnapi Ajtatosságoknál megjelenni s az egész néppel Ó Felségeknak szerentsés

